

UZUPEŁNIA UCZEŃ

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIA

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZĘŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 25 stronach jest wydrukowanych **25 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod, numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
5. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
6. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
7. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań zaznacz na karcie odpowiedzi w następujący sposób:
  - wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybierasz odpowiedź A:

☒	B	C	D	E
-------------------------------------	---	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybierasz odpowiedź FP:

PP	PF	☒	FF
----	----	-------------------------------------	----

- do informacji oznaczonych właściwą literą dobrać informacje oznaczone liczbą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybierasz literę B i liczbę 1:

A1	A2	☒	B2
----	----	-------------------------------------	----

8. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

☒	B	C	D	☒
-------------------------------------	---	---	---	-------------------------------------

9. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

☐ Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**18 KWIETNIA
2016**

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
60 minut**

GH-H1-162

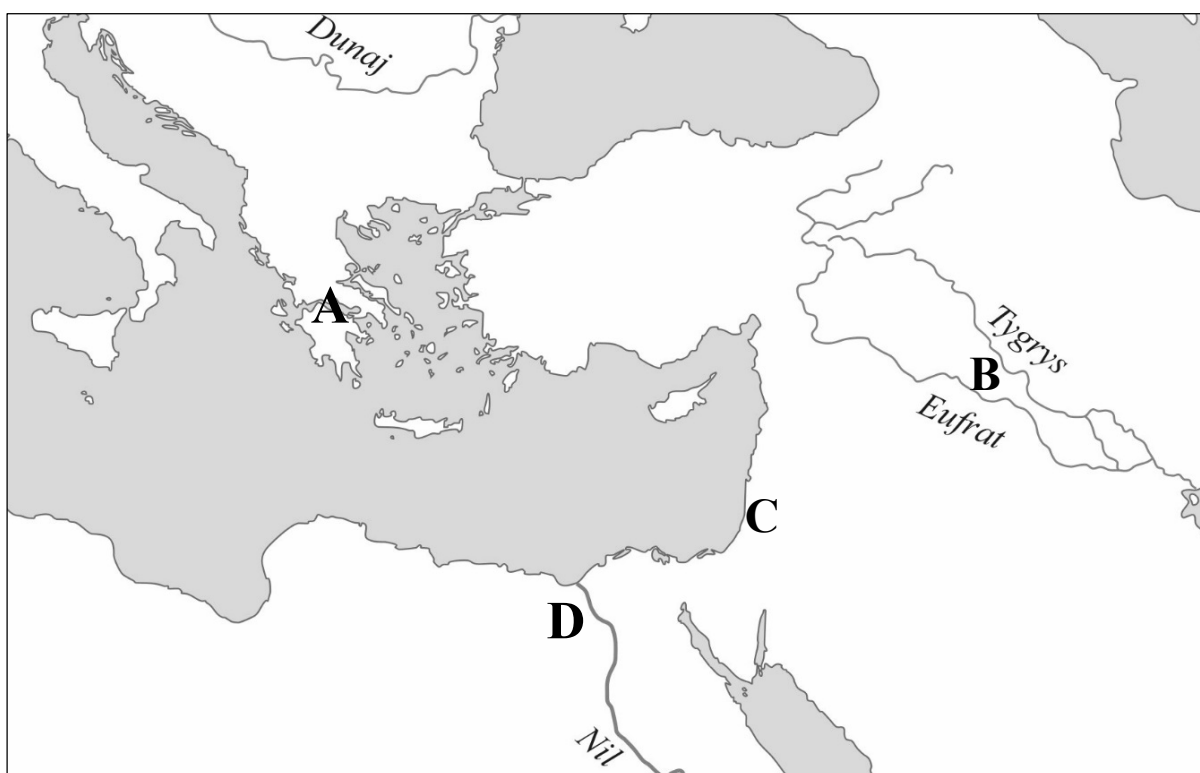
Teksty i mapa do zadania 1.

Tekst I

Cała ziemia Hellenów nawadniana jest deszczem, a nie – rzekami. Kiedyś Hellenowie zawiodą się w swych nadziejach i nędznie będą głodować. Słowa te znaczą, że jeżeli bóg nie zechce zesłać im deszczu, tylko nawiedzi ich posuchą, wówczas Hellenowie zginą z głodu; bo nie mają żadnego innego sposobu otrzymania wody, jak tylko od Zeusa.

Tekst II

W kraju Asyryjczyków mało pada deszczu i tą jego odrobiną odżywiają się korzenie zboża. Nawadniany jednak rzeką zasiew dojrzewa i udaje się zboże, nie przez to, że sama rzeka zalewa pola, lecz dlatego, że nawadniane są one pracą rąk i pompami. Cała bowiem Babilonia jest pocięta kanałami, a największy z tych kanałów jest splawny, leży na południowym wschodzie.

Zadanie 1. (0–2)

Którą literą spośród A–D zaznaczono na mapie obszar opisany w tekście I, a którą – obszar opisany w tekście II? W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

1.1.	Tekst I.	A	B	C	D
1.2.	Tekst II.	A	B	C	D

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja do zadania 2.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kształt obiektu architektonicznego przedstawionego na ilustracji nawiązuje do formy

- A. forum rzymskiego.
- B. rzymskiej bazyliki.
- C. teatru greckiego.
- D. ateńskiej agory.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 3.

Wolnego¹ już odtąd ludu rzymskiego dzieje będę opisywał, zmieniających się co roku urzędników i panowanie prawa potężniejszego niż ludzi. Istotą tej wolności było nie tyle jakieś pomniejszenie samej władzy, jaką poprzednio posiadali królowie, ile raczej to, że władza konsularna trwała tylko rok. Ponieważ [rządy] króla przerzedziły liczbę senatorów, dobrano nowych spośród znakomitszych mężów, dopełniając senat do liczby trzystu. Odczytano także przysięgę złożoną przez lud, że nie zgodzi się na żadne panowanie króla ani na pobyt w Rzymie takiego człowieka, który by mógł zagrażać wolności.

¹ Wolnego – w sensie politycznego samostanowienia o sobie.

Zadanie 3. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Tekst odnosi się do dziejów Rzymu w okresie republiki.	P	F
Z tekstu wynika, że urzędników w Rzymie obowiązywała zasada kadencyjności.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i mapa do zadania 4.

[Karol Wielki] wyruszył do Hiszpanii z największymi siłami, na jakie mógł się zdobyć. Skoro tylko przeszedł Pireneje, poddały mu się wszystkie miasta i zamki, do których się zbliżył, potem powrócił z wojskiem całym i nietkniętym.

- granica państwa Karola Wielkiego w roku jego śmierci
- państwo Karola Wielkiego w 771 roku
- obszary przyłączone przez Karola Wielkiego
- obszary zależne od państwa Karola Wielkiego

Zadanie 4. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu i mapy są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Państwo Karola Wielkiego obejmowało m.in. obszar współczesnej Polski.	P	F
Skutkiem wydarzeń opisanych w tekście było przyłączenie do Królestwa Franków obszaru oznaczonego na mapie literą A.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapa do zadania 5.

- granica państwa
— granice dzielnic w 1138 roku

Zadanie 5. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Na mapie przedstawiono podział państwa polskiego dokonany przez **5.1.** _____. Wydarzenie to miało miejsce w **5.2.** _____. Z mapy wynika, że w skład dzielnicy senioralnej wchodziły grody **5.3.** _____.

- 5.1.** A. Kazimierza Odnowiciela
B. Władysława Hermana
C. Bolesława Krzywoustego

- 5.2.** A. X wieku
B. XI wieku
C. XII wieku

- 5.3.** A. Gniezno i Kraków
B. Wrocław i Opole
C. Sandomierz i Lublin

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i ilustracja do zadania 6.

Tak tedy król ten ponad wszystkich monarchów polskich dzielnie rządził. Naprzód ozdobił zamek krakowski podziwienią godnymi domami, wieżami, rzeźbą, malowidłem, dachami wielkiej piękności. Naprzeciw zaś zamku krakowskiego, po drugiej stronie Wisły, wymurował miasto.

Zamek w Łęczycy; zbudowany w II połowie XIV wieku.

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

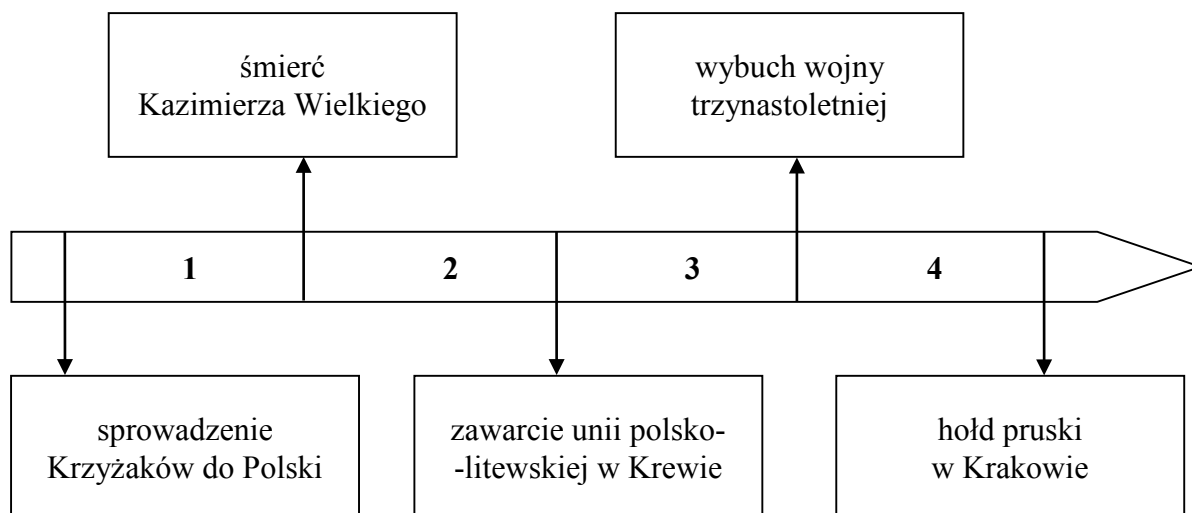
W tekście i na ilustracji przedstawiono dokonania

- A. Bolesława III Krzywoustego.
- B. Kazimierza I Odnowiciela.
- C. Kazimierza III Wielkiego.
- D. Zygmunta I Starego.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 7.

Po zniesieniu zatem i rozbiciu całej potęgi nieprzyjacielskiej, przy czym także wielki mistrz pruski Ulryk, marszałkowie, komturowie, rycerze wszyscy i znakomitsi w wojsku pruskim panowie poginęli, reszta nieprzyjaciół poszła w rozsypkę, a raz tył podawszy pierzchała ciągle w popłochu. Władysław, król polski, nierychle wprowadził i ciężkim okupione trudem, zupełnie jednak nad mistrzem i Krzyżakami otrzymał zwycięstwo.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenie opisane w tekście miało miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 8.

Fragment encykliki *Sublimus Dei* papieża Pawła III

Indianie, odkryci przez chrześcijan, nie mogą być w żadnym wypadku pozbawieni swojej wolności ani posiadania swojej własności, nawet wtedy gdy pozostają poza wiarą w Jezusa Chrystusa. I mogą, i powinni, i legalnie, i w sposób nieskrępowany cieszyć się swoją wolnością i tym, co posiadają. Wspomniani Indianie i inni ludzie powinni być nawracani na wiarę Jezusa Chrystusa przez głoszenie słowa Bożego oraz przykładem dobrego i świętego życia.

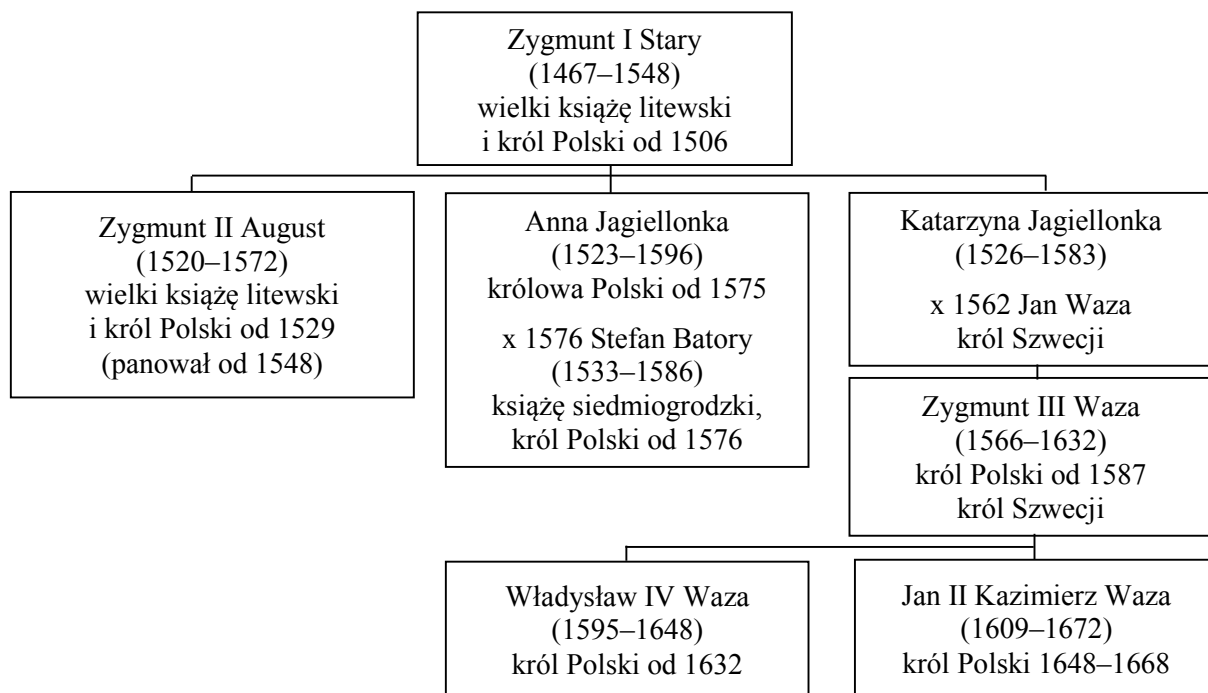
Zadanie 8. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Tekst powstał przed odkryciami dokonanymi przez Krzysztofa Kolumba.	P	F
Autor tekstu jest zwolennikiem chrystianizacji mieszkańców nowo odkrytych terenów przy użyciu siły.	P	F

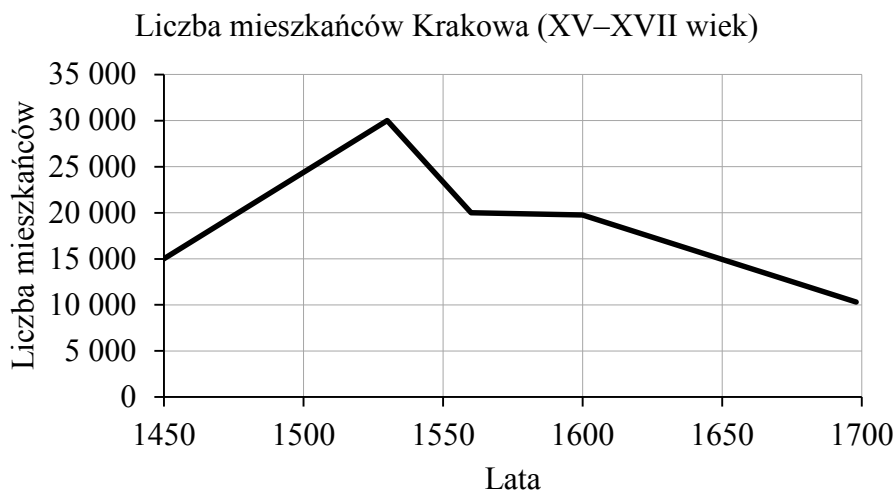
PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tablica genealogiczna i wykres do zadania 9.

Zapis dat, np. 1467–1548, oznacza lata życia.

Znakiem „x” oznaczono datę zawarcia małżeństwa.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Najwięcej ludzi mieszkało w Krakowie w czasach panowania na tronie polskim

- A. Władysława IV Wazy.
- B. Zygmunta III Wazy.
- C. Stefana Batorego.
- D. Zygmunta I Starego.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja i tekst do zadania 10.

W wyniosłym gmachu dwóch narodów stany
Już się zebrały na dniu uroczystym: [...]
August na tronie siadł z berłem w prawicy,
Wokoło świetni państwa urzędnicy. [...]
„Ostatni z królów waszych pokolenia,
O dzieci moje! Na tom was zgromadził,
Bym wam ogłosił świetne powodzenia,
Z wami o dobru powszechnym się radził; [...]
Czegóż nim umrę, więcej mogę żądać,
Jak jeden naród w dzieciach mych oglądać?”
„Łączmy się wiecznie” – zawołał sejm cały.

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiona płaskorzeźba i tekst upamiętniają

- A. zawarcie unii lubelskiej.
- B. podpisanie umowy w Krewie.
- C. uchwalenie konstytucji *nihil novi*.
- D. ogłoszenie aktu konfederacji warszawskiej.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

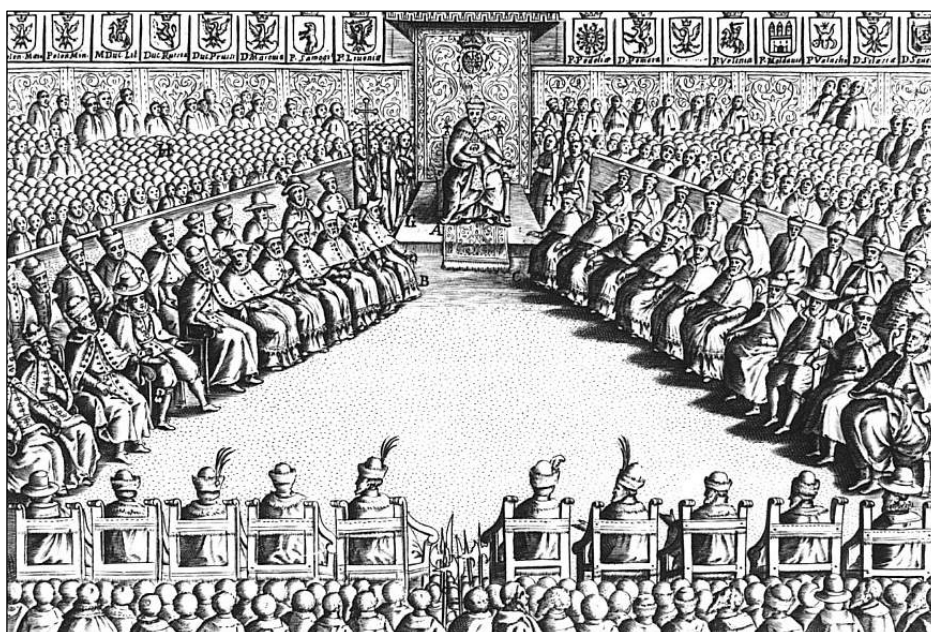
Tekst i ilustracja do zadania 11.

Król, wyrozumiawszy myśl senatorów, podaje od siebie każdy przedmiot do dalszego roztrząśnienia¹, o czym wszystkim naradza się senat czasem w przytomności² posłów, czasem w ich nieobecności. Posłowie nie dopuszczają przejść żadnemu prawu, na które by się wprzód nie zgodzili, grożąc, że prawu zapadłemu bez ich zezwolenia szlachta posłuszną nie będzie, dlatego król i senat, chcąc co postanowić, starają się zjednać wprzód³ na to przyzwolenie posłów.

¹ Przedmiot do roztrząśnienia – sprawa do rozpatrzenia.

² Przytomność – tu: obecność.

³ Zjednać wprzód – najpierw zdobyć.

Zadanie 11. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu i ilustracji są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

W obu źródłach przedstawiony jest sejm walny.	P	F
Na ilustracji zostali przedstawieni reprezentanci wszystkich stanów sejmujących wymienionych w tekście.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja i tekst do zadania 12.

Budynek *Collegium Nobilium*

Biskupi, bracia Józef i Andrzej Załuscy, oddali do użytku publicznego własny księgozbiór, liczący ponad 300 tys. tomów. Była to pierwsza książnica w Warszawie. Pisarze i nauczyciele coraz energiczniej występowali przeciw zanieczyszczaniu języka polskiego wtrętami łacińskimi. W połowie XVIII stulecia polszczyzna wkroczyła do piśmiennictwa naukowego, gdzie zdobyła pierwszeństwo przed królującą dotąd niepodzielnie łaciną.

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powstanie instytucji przedstawionej na ilustracji oraz działalność opisana w tekście to przykłady ożywienia kulturalnego na ziemiach polskich

- A. w czasach saskich.
- B. w epoce napoleońskiej.
- C. za rządów Jagiellonów.
- D. po powstaniu listopadowym.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapa i tabela do zadania 13.

Rzeczpospolita w czasach rozbiorów

- ziemię przyłączone do Rosji, Austrii i Prus w I rozbiorze
- ziemię przyłączone do Rosji i Prus w II rozbiorze
- ziemię przyłączone do Rosji, Austrii i Prus w III rozbiorze

Władca Austrii	Lata panowania
Maria Teresa	1740–1780
Józef II	1765–1790
Leopold II	1790–1792
Franciszek II (po 1804 roku panował jako Franciszek I)	1792–1835

Zadanie 13. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące mapy i tabeli są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Lublin włączono do Austrii za panowania Marii Teresy.	P	F
Wszyscy władcy wymienieni w tabeli panowali w Austrii w czasach, których dotyczy powyższa mapa.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. klęska Napoleona w Rosji, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego, powstanie Księstwa Warszawskiego.
- B. powstanie Księstwa Warszawskiego, klęska Napoleona w Rosji, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego.
- C. rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego, klęska Napoleona w Rosji, powstanie Księstwa Warszawskiego.
- D. klęska Napoleona w Rosji, powstanie Księstwa Warszawskiego, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego.

Tekst do zadania 15.

Pod wpływem wielkich wydarzeń lat ostatnich, które znamionowały dzieje Europy, doszły ich Cesarskie i Królewskie wysokości: Cesarz Austrii, Król Prus i Cesarz Rosji, do konieczności oparcia stosunków wzajemnych na wzniosłych prawdach, które głosi nauka Boskiego Zbawiciela.

Art. 1. Zgodnie ze słowami Pisma Świętego, nakazującymi wszystkim ludziom, by byli sobie wzajemnie jak bracia, trzej monarchowie wiążą się węzłami prawdziwego, nierozzerwalnego braterstwa i uważając się za współrodaków, będą zawsze i wszędzie okazywali sobie poparcie i pomoc.

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powyższy tekst jest fragmentem aktu, na mocy którego zawarto sojusz zwany

- A. Ligą Świętą.
- B. Trójprzymierzem.
- C. Trójporozumieniem.
- D. Świętym Przymierzem.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 16.

Jedynym celem usprawiedliwiającym ograniczenie przez ludzkość, indywidualnie lub zbiorowo, swobody działania jakiegokolwiek człowieka jest samoobrona, jedynym celem, dla osiągnięcia którego ma się prawo sprawować władzę nad członkiem cywilizowanej społeczności wbrew jego woli, jest zapobieżenie krzywdzie innych. Każdy jest odpowiedzialny przed społeczeństwem jedynie za tę część swego postępowania, która dotyczy innych. W tej części, która dotyczy wyłącznie jego samego, jest absolutnie niezależny; ma suwerenną władzę nad sobą, nad swoim ciałem i umysłem.

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

W cytowanym tekście opisano główne założenie ideologii

A.	liberalnej,	ponieważ czytamy w nim, że	1.	odmienność jednostki jest wadą i powoduje wykluczenie jej ze społeczeństwa.
			2.	podstawową zasadą jest wolność jednostki i możliwość decydowania o sobie.
B.	socjalistycznej,		3.	najwyższą wartością jest szczęście wszystkich ludzi, a nie – tylko jednostki.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 17.

Most miał ułatwić stałe połączenie pomiędzy Petersburgiem a Wiedniem. Otwierano go w roku upadku powstania styczniowego. Chociaż został oficjalnie nazwany mostem Aleksandryjskim (na cześć cara Aleksandra II), potocznie nazywany był od nazwiska jego konstruktora mostem Kierbedzia.

Projekt Kanału Augustowskiego przygotował Ignacy Prądzyński, a zatwierdził – car Aleksander I. Gdy inwestycja była już prawie gotowa, działania powstania listopadowego spowodowały przerwę w budowie. Prace przy budowie kanału zakończono po ośmiu latach od klęski powstania listopadowego.

Cytadela warszawska została zbudowana na rozkaz cara Mikołaja I z zamysłem kontroli nad miastem. Trzy lata po klęsce powstania listopadowego dokonano uroczystego otwarcia twierdzy. Podczas powstania styczniowego w Cytadeli mieściła się siedziba carskiego sądu wojennego.

Kościół św. Aleksandra zbudowano z okazji wizyty w Warszawie cara Aleksandra I, władcy nowo utworzonego Królestwa Polskiego. Miasto chciało powitać go tymczasową bramą triumfalną. Jednak car nakazał zebrane na ten cel fundusze przeznaczyć na budowę kościoła. Budowla została ukończona na cztery lata przed wybuchem powstania listopadowego.

Zadanie 17. (0–2)

Która budowla opisana w tekście powstała najwcześniej, a która – najpóźniej? Ich nazwy wybierz spośród oznaczonych A–D. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

- A. Most Kierbedzia.
- B. Kanał Augustowski.
- C. Cytadela warszawska.
- D. Kościół św. Aleksandra.

17.1.	Budowla, która powstała chronologicznie najwcześniej.	A	B	C	D
17.2.	Budowla, która powstała chronologicznie najpóźniej.	A	B	C	D

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 18.

Czytywało się dzienniki polskie, a cenzura ich była dość łagodna, leczyl lekarz polski, sędzia polski sądził, teatr polski nas bawił. Obchodziliśmy wszystkie święta narodowe, coś więc dziwnego, że zacierała się w nas młodych świadomość, że się jest poddanym obcego państwa. Cesarsko-królewskim namiestnikiem był Kazimierz Badeni. Na Uniwersytecie Jagiellońskim Stanisław Tarnowski wykładał literaturę polską. Szkoła Sztuk Pięknych z Matejką na czele, Muzeum Narodowe w Sukiennicach, czyż to wszystko razem nie wytwarzało jakiejś uspokajającej złudy; pamiętam np., że stojąc przed komisją poborową na zamku wawelskim, nie oburzało mnie, że są to przecież komnaty polskiego zamku królewskiego, po których wałęsają się żołnierze w obcych mundurach.

Zadanie 18. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Tekst opisuje warunki życia Polaków w zaborze **18.1.** _____. Zaborca wprowadził prawa realizujące założenia **18.2.** _____. Miało to miejsce pomiędzy **18.3.** _____.

18.1. A. rosyjskim

B. pruskim

C. austriackim

18.2. A. germanizacji

B. autonomii

C. rusyfikacji

18.3. A. III rozbiorem Rzeczypospolitej a początkiem kongresu wiedeńskiego

B. zakończeniem kongresu wiedeńskiego a wybuchem powstania listopadowego

C. upadkiem powstania listopadowego a wybuchem I wojny światowej

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja do zadania 19.

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ilustracja odnosi się do dziejów

- A. ugrupowań konserwatywnych.
- B. partii robotniczych.
- C. obozu narodowego.
- D. partii chłopskich.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja i tekst do zadania 20.

Balkan Troubles – problemy na Bałkanach, **The Boiling Point** – punkt wrzenia.

Marzenie o opanowaniu Bosforu było obecne w polityce rosyjskiej od czasów Katarzyny II. Cieśniny czarnomorskie były dla Rosji ważne głównie z powodów strategicznych. W tej epoce transport morski był 25 razy tańszy niż lądowy, a przez Morze Czarne szła jedna trzecia rosyjskiego eksportu: kiedy Turcy zamknęli je w czasie wojen bałkańskich, straty rosyjskie były bardzo dotkliwe. Ponadto na Morzu Czarnym zablokowana została rosyjska flota wojenna.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Sytuacja w południowo-wschodniej Europie, do której nawiązują ilustracja i tekst, była jedną z przyczyn

- A. ekspansji kolonialnej mocarstw europejskich.
- B. rewolucji bolszewickiej.
- C. wojny secesyjnej.
- D. I wojny światowej.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 21. (0–2)

Przyporządkuj każdej sytuacji opisanej w tabeli właściwe uprawnienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – wybierz je spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

21.1.	Prezydent Rzeczypospolitej nadał stopnie generalskie i admirałskie dziewięciu oficerom. Nominacje zostały wręczone podczas obchodów Święta Wojska Polskiego.	A	B	C	D
21.2.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyjął podczas ceremonii w Pałacu Prezydenckim listy uwierzytelniające od ambasadorów pięciu państw: Mongolii, Peru, Słowacji, Szwajcarii, Szwecji.	A	B	C	D

- A. Prezydent Rzeczypospolitej nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego.
 B. Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
 C. Prezydent Rzeczypospolitej nadaje order i odznaczenia.
 D. Prezydent Rzeczypospolitej jest reprezentantem państwa w stosunkach zewnętrznych.

Tekst do zadania 22.

Czynnikiem rozstrzygającym o przyznaniu statusu uchodźcy zgodnie z konwencją genewską jest zaistnienie uzasadnionych obaw przed prześladowaniem z powodów rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej. Aby zaistniało „prześladowanie”, doznane cierpienie lub obawy muszą być dostatecznie poważne; muszą stanowić podstawowy atak na prawa człowieka, na przykład na życie, wolność, nietykalność cielesną. Prześladowanie jest zazwyczaj działaniem organu państwowego.

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zgodnie z konwencją genewską istnieją przesłanki do nadania statusu uchodźcy cudzoziemcowi, który

- A. wyjechał z kraju pochodzenia w poszukiwaniu lepszych warunków do życia.
 B. podczas studiów w kraju osiedlenia został aresztowany za posługiwanie się fałszywym dokumentem tożsamości.
 C. przyjechał do kraju osiedlenia ze względu na chorobę i brak możliwości jej wyleczenia w kraju pochodzenia.
 D. zbiegł z więzienia w kraju pochodzenia, gdzie trafił za próbę opublikowania artykułu o skandalu korupcyjnym w tamtejszym rządzie.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Teksty do zadania 23.

Tekst I

Pan Arkadiusz od miesięcy nie otrzymuje czynszu za wynajmowany lokal usługowy. Wniósł do sądu pozew przeciwko najemcy o zapłatę należności.

Tekst II

Proces w sprawie pomówienia burmistrza Kowalskiego przez radnego Nowaka zakończył się umorzeniem postępowania. Burmistrz nie zgadza się z wyrokiem sądu rejonowego i postanowił odwołać się do sądu okręgowego.

Tekst III

Pan Adam został skazany za uchylanie się od płacenia podatków. Postanowił wnieść apelację, gdyż uważa, że jest niewinny, i nie zgadza się z wyrokiem.

Tekst IV

Pani Agnieszka nie może doczekać się decyzji w sprawie zgody na budowę domu. Postanowiła wnieść skargę na bezczynność organu administracji publicznej.

Zadanie 23. (0–1)

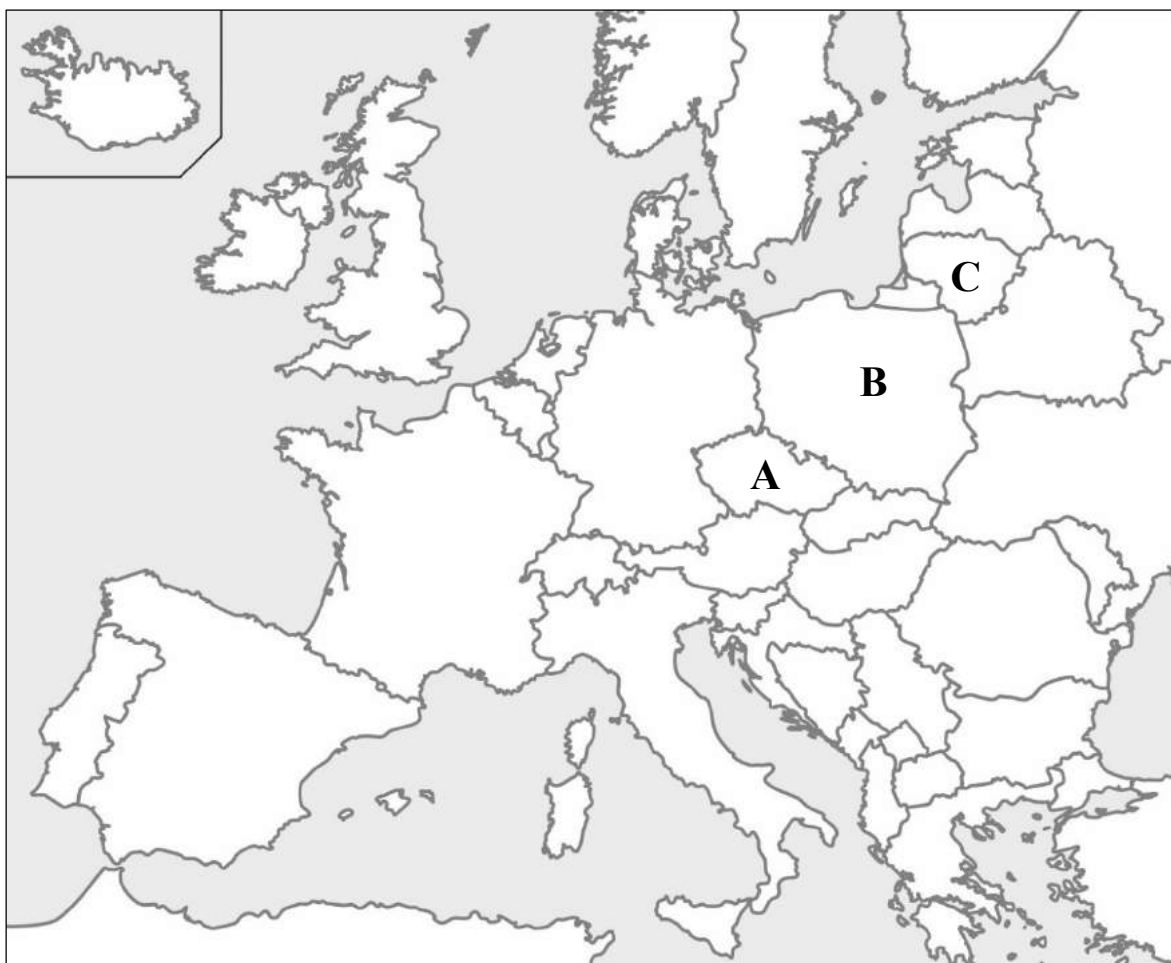
Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przykładem realizacji zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego są sytuacje opisane

- A. w tekstach I i IV.
- B. w tekstach II i III.
- C. w tekstach I i II.
- D. w tekstach III i IV.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapa do zadania 24.

Zadanie 24. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące mapy są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Państwa, które oznaczono na mapie literami A i B, zostały przyjęte do Unii Europejskiej w 2004 roku.	P	F
Literą C oznaczono na mapie państwo, które <u>nie jest</u> członkiem Unii Europejskiej.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i wykres do zadania 25.

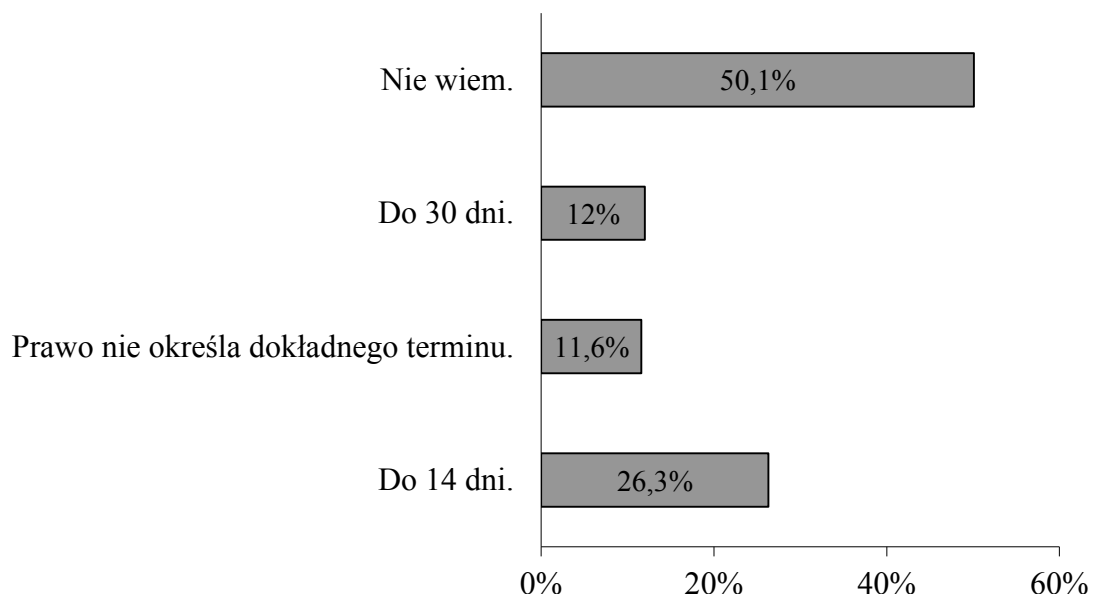
Ustawa o usługach turystycznych (fragment)

Art. 16b

1. Jeżeli w trakcie imprezy turystycznej klient stwierdza wadliwe wykonywanie umowy, powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wykonawcę usługi oraz organizatora turystyki, w sposób odpowiedni dla rodzaju usługi.
3. Niezależnie od zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, klient może złożyć organizatorowi turystyki reklamację zawierającą wskazanie uchybienia w sposobie wykonania umowy oraz określenie swojego żądania, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia zakończenia imprezy.

Wyniki badania Instytutu Badawczego IPC dla Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

W jakim maksymalnie terminie od zakończenia imprezy turystycznej można zgłosić reklamację nieudanego wyjazdu?

Zadanie 25. (0–1)

Po zapoznaniu się z fragmentem ustawy oceń, czy poniższe zdania dotyczące wykresu są prawdziwe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Tylko 12% badanych udzieliło poprawnej odpowiedzi na temat terminu zgłaszania reklamacji.	P	F
Ponad połowa badanych nie zna przepisów ustawy dotyczących reklamacji imprez turystycznych.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

[illegible]

Wykaz źródeł wykorzystanych w zadaniach egzaminacyjnych.

Strona 2. – zadanie 1.

Na podstawie: Herodot, *Dzieje*, tłum. S. Hammer, Warszawa 2002; *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008.

Strona 3. – zadanie 2.

www.polskaniezwykla.pl

Strona 4. – zadanie 3.

Na podstawie: Tytus Liwiusz, *Dzieje Rzymu od założenia miasta*, tłum. A. Kościółek, Wrocław 1968.

Strona 5. – zadanie 4.

Na podstawie: Einhard, *Żywot Karola Wielkiego*, tłum. J. Parandowski, Wrocław 1950; *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008.

Strona 6. – zadanie 5.

Na podstawie: A. Jureczko, *Testament [...]*, Kraków 1988; J. Wyrozumski, *Historia Polski do 1505*, Warszawa 1980; A. Dybkowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 2007; J. Topolski, *Historia Polski*, Poznań 2012.

Strona 7. – zadanie 6.

Na podstawie: Jan z Czarnkowa, *Kronika*, tłum. J. Żerbiłło, Warszawa 1905; www.pl.wikipedia.org

Strona 8. – zadanie 7.

Na podstawie: Jana Długosza kanonika krakowskiego *Dziejów polskich ksiąg dwanaście*, tłum. K. Mecherzyński, t. 4, ks. XII, Kraków 1870.

Strona 9. – zadanie 8.

Na podstawie: *Nauczycielski urząd Kościoła a religie*, red. J. Ledwoń, P. Królikowski, Lublin 2015.

Strona 10. – zadanie 9.

Na podstawie: *Historia świata. Encyklopedia PWN*, red. B. Kaczorowski, Warszawa 2008; J. Bieniarzówna, J. Małecki, *Dzieje Krakowa. Kraków w wiekach XVI–XVII*, Kraków 1984.

Strona 11. – zadanie 10.

Na podstawie: J.U. Niemcewicz, *Śpiewy historyczne*, Warszawa 1986; www.uni.opole.pl

Strona 12. – zadanie 11.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999; A. Dybkowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 2007.

Strona 13. – zadanie 12.

Na podstawie: *Historia Polski*, oprac. zbiorowe, t. 1, Warszawa 2007; A. Dybowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 2007.

Strona 14. – zadanie 13.

Na podstawie: J. Tazbir, *Atlas historyczny do [...]. Szkoła średnia*, Warszawa 2000; *Wielka Encyklopedia PWN*, Warszawa 2004.

Strona 15. – zadanie 15.

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998.

Strona 16. – zadanie 16.

Na podstawie: J.S. Mill, *O wolności*, tłum. A. Kurlandzka, Warszawa 1959.

Strona 17. – zadanie 17.

Na podstawie: www.pl.wikipedia.org; *Przed styczniem. Jednodniówka okolicznościowa*, Muzeum Historii Polski, Warszawa 2012; www.kanal-augustowski.pl; www.swaleksander.pl

Strona 18. – zadanie 18.

Na podstawie: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, red. J. Buszko, nr 43, Warszawa 1959.

Strona 19. – zadanie 19.

Na podstawie: J. Myśliwski, *Swobody, fabryk i ziemi*, Warszawa 1988.

Strona 20. – zadanie 20.

Na podstawie: *Wielka Wojna [...]. Jak 100 lat temu w Europie zaczęła się rzeź*, Pomocnik historyczny „Polityki”, Wydanie specjalne 3/2014; www.fokusz.info

Strona 21. – zadanie 21.

Na podstawie: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz.U. 1997, Nr 78, poz. 483, z późn. zm.

Strona 21. – zadanie 22.

Na podstawie: *Wspólne stanowisko z dnia 4 marca 1996 r. określone przez Radę na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie jednolitego stosowania definicji pojęcia uchodźca w art. 1 konwencji genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców*, www.lexis.pl

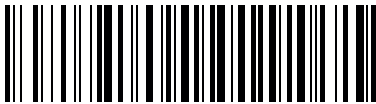
Strona 23. – zadanie 24.

Na podstawie: *Szkolny atlas geograficzny*, oprac. zbiorowe, Warszawa 2012.

Strona 24. – zadanie 25.

Na podstawie: *Konsument na wakacjach. Badania Instytutu Badawczego IPC dla Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 2014 roku*, www.uokik.gov.pl; ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, Dz.U. 1997, Nr 133, poz. 884, z późn. zm.

GH-H1-162

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

Uprawnienia ucznia do
nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę ☐

WYPEŁNIA UCZEŃ

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNIA

--	--	--

Miejsce na naklejkę

Nr zad.	Odpowiedzi					
1.1	A	B	C	D		
1.2	A	B	C	D		
2	A	B	C	D		
3	PP	PF	FP	FF		
4	PP	PF	FP	FF		
5.1	A	B	C			
5.2	A	B	C			
5.3	A	B	C			
6	A	B	C	D		
7	A	B	C	D		
8	PP	PF	FP	FF		
9	A	B	C	D		
10	A	B	C	D		
11	PP	PF	FP	FF		
12	A	B	C	D		
13	PP	PF	FP	FF		
14	A	B	C	D		
15	A	B	C	D		
16	A1	A2	A3	B1	B2	B3
17.1	A	B	C	D		
17.2	A	B	C	D		

Nr zad.	Odpowiedzi			
18.1	A	B	C	
18.2	A	B	C	
18.3	A	B	C	
19	A	B	C	D
20	A	B	C	D
21.1	A	B	C	D
21.2	A	B	C	D
22	A	B	C	D
23	A	B	C	D
24	PP	PF	FP	FF
25	PP	PF	FP	FF

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora